

országot viszi közelebb most az olasz nemzethez, emlékeztetve arra, hogy az egységes Olaszország nagy épületében magyar katonai elme, magyar katonai vitézség és magyar vér is segített emelni a falakat. Az olasz nép nem hálátlan ezért, *Tüköry* Lajosnak, a Szicília megvételeben elesett ezredesnek például ma is van utcaja Palermóban; az újabb olasz nemzedéket azonban jó fizelmeztetni. Türr Stefánia ezt teszi s bizonyos, hogy szép munkája egyetlen olasz könyvtárból sem fog hiányozni.

A sokfelé harcolt szabadsághős vonzó regényalakként jelenítődik meg a könyvben. Hősnek, mélyen emberinek és építőszelleműnek ismerjük meg Türrt. Apró kis történetek mutatják, hogy mindig a magasabbrendűség mellett állt a lélektanilag legnehezebb pillanatokban is, bosszú és kicsinyesség sohasem vezette. Mesterien írja le többek között Türr Stefánia, hogy apja naperelyi kormányzó korában miként szerelt le négyszáz, bosszút kívánó halászt, kiket a Bourbon-uralom alatt bebörtönöztek és összeverték. «Garibaldi csapatai nem lehetnek olyan aljasak, mint a borboniei emberek!» Ilyen tarkító epizód sok adódik a könyvben, a hű arcéphez kedves árnyalat valamennyi.

A magyar emigráció munkájában élénk része van Türr Istvánnak; sajátos itt, hogy az olyan magyarok, mint Kossuth, Teleki László, Klapka, Türr franciául leveleztek egymással.

Egy pár szép lap Magyarország forró szeretéről tesz bizonyosságot az első kötetben; a dunai hajón a magyar föld lelkeről beszél leányának a hetvenöt éves híres katoná, érzik szavából, hogy bár idegen ország adott dicsőséget és rendkívüli megbecsülést neki, utódaiban sem akar elszakadni szülőhazájától. 1927-ben Nádudvaron jár Türr Stefánia, a Tormay-birtokon, itt új ösztönzéseket kap munkájához az «eroína nazionale»-tól, a *Libro Proscritto* szerzőjétől. Ez a feladat: apja emlékéni azt a mai magyar nagy ügyet szolgálni szakadatlan propagandával.

A második kötet felét üdvözlőlevelek fakszimilái teszik ki, melyeket 1925-ben, Türr István születésének századik évfordulóján kapott a szerző a fasiszta Olaszország minden vezető emberétől. Valóságos grafológiai gyűjtemény ez, mely megfogja a mai olasz könyvolvasókat; most élő nagyembereik írásaihoz másutt aligha férhetnek

ekkorá tömegben hozzá. A jelennek szóló érdeklődés ezzel a dicsőséges közelmúltat, Türr István megismerését is szolgálja. *Kilián Zoltán.*

Dr. Radó Polikárp: A kereszténység szent könyvei. II. Ujszövetség. (Szent István könyvek 64—5. sz. Budapest. 1929. 309 l.) Igazában egy a Katholikus Szemlében közölt bírálat terelte rá figyelmemet Radó dr. fenti című könyvére, melyet csakhamar sikerült megszereznem és nagy érdeklődéssel végigolvasnom. A Szentírás-tudomány — mint e könyv is mutatja — nem merőben irodalomtörténet, ha csak ez volna, nem volna helye a teológiai tudományzakok között; hanem azáltal válik teológiává, hogy vizsgálódásában kánont, inspirációt és ezek dogmatikai folyományait állandóan szembe előtt tartja, ezek irányító szempontjait is egészen magáévá teszi.

Nem utolsó vizsgálódási szempont a Szentírás-kutató számára az sem, hogy minden szent könyvnel különbséget téve tartalom és forma (gondolat és kifejezés) között, vajjon fölfogásában az inspiráció csak a tartalomra szorítkozik-e (inspiratio realis) vagy pedig a kifejezésre: műfaj-, szerkezet-, stílus-, nyelvre is kiterjed (inspiratio realis et verbalis organica). Az előbbi a molinisták, az utóbbi a thomisták álláspontja. A szerző, amint könyvéből kiolvasom, a molinista felfogást teszi magáévá.

Ezen szempontok előrebocsátása után lássuk e klasszikus munkának először rövid tartalmát, azután a szorosan vett kritikáját.

Ami a tartalmát illeti, a könyv négy fejezete közül az első a *synoptikusok* műveit öleli föl és szól az evangélium-műfajról, Máté, Márk, Lukács evangéliumáról (anyagelrendezés, nyelv, stílus, hitelesség stb.), majd az Apostolok Cselekedeteinek könyvéről és végül a *synoptikus-kérdésről*. — A második fejezet az *újszövetség lenélirodalmát* tárgyalja: első felében Szent Pál fogság előtt, fogság alatt és fogság után írt leveleit, második felében a «katholikus» leveleket. — *Szent János írásai* címet viseli a harmadik fejezet és a szentjánosi kérdés megoldása után a negyedik evangéliumot, Szent János leveleit és a Titkos Jelenések könyvét vizsgálja. Végül a negyedik fejezet az ó- és újszövetségi könyvek rövid *kánontörténetét* adja.

De mi teszi e könyvnek igazi érté-

két? Nem lehet ezt néhány szóban megmondani. Kiválósága a következőkben jelölhető meg:

1. Szembeötlő az a *mély tudományosság*, mely az idevágó hazai és külföldi, kath., protestáns és racionalista szakirodalom bámulatos ismeretében, a legmodernebb szempontok és módszerek (szellemtörténeti), problémátörténeti [vö. 220. és 267. l.], alaktörténeti módszer [vö. 109. l.] stb.) biztos alkalmazásában és kényes kérdéseknek lehetőleg külső érvek segítségével való legjózanabb megoldásában nyilvánul. A kultúrtörténeti háttér megrajzolása általában mindenütt hű és találó.

2. Az *előadó módszerében* nemcsak az észhez, hanem ami teológiai könyvekben nem megszokott, a *szívhez* is szól. Már *Mercier*, a neoskolasztikusok vezére szemére veti a skolasztikus módszernek, hogy a kutatásban az értelemmel szemben az érzelmi és akarati mozzanatokat, az előadásban pedig az esztétikai mozzanatokat elhanyagolja (*Mercier*: *Logique* 384 l.). Szerzőnk *Mercier* tanácsát vonzó és *világos* stílusával, a fejtegetéseibe való mély *beleélésével* és *gyönyörű idézetekkel* valószínűleg meg. Szinte kedve kerekedik az olvasónak, hogy minden fejezet után a Szentfrás megfelelő részeit is elolvassa.

3. Az egész munkának azonban *legszébb* fejezete, valóságos gyöngye a harmadik, a Szent János írásairól szóló. Ami szépet és jót mondtunk eddig e munkáról, az mind hatványozott mértékben vonatkozik erre a fejezetre. Nem hagyományosan a synoptikus-kérdés után tárgyalja Szent Jánost, hanem finom történeti érzékkel a *második* újszövetségi nemzedék milieu-jébe állítja bele a szeretett tanítványt.

Elmélyedés és alaposság, kutató kedv és tárgyszeretet itt érvényesül igazán, akár a szentjánosi kérdés megoldását, akár az Apokalypsisz remek bemutatását nézzük.

4. Végül szerzőnk műve nem pusztán visszhangja a felhasznált szakirodalomnak, hanem egészében *eredeti*, igen értékes munka. Mutatja ezt nemcsak az ellenkező felfogások higgadt és bölcs mérlegelése, nemcsak kath. felfogásának és tudományos szempontjainak következetes keresztülvitele, hanem igen sok önálló állásfoglalása is (vö. pl. a Quirinius-kérdést 82. l. vagy a 158. l.). — Ezekben látom a Kath. Szemle kicsinyes kéregkritikájával szemben e klasszikus munka értékeit.

De legyen szabad ezen értékelések-

kel szemben néhány *kisebb* észrevételt is tennem:

1. Ne esküdjék szerzőnk föltétlenül *Spenglerre*, a munka három helyén különösen tapasztaltam ennek a szellemnek, bár kissé egyoldalú történetfilozófusnak hatását.

2. Szent Jánosnál nem annyira a *módszerre*, inkább a tehetségére mondta volna rá, hogy *intuitív*. (Vö. Spranger: *Begabung und das Studium* és Meumann: *Wille und Intelligenz* című munkáját).

3. A korszakok szellemi arculatának megrajzolásában a *képek egységét* rontja, hogy az összetartozó vonások nem egyszer szétszórtan vannak bemutatva. Pl. Szent Pál egyéniségével kapcsolatban szól kora szellemi irányairól, a társadalmi helyzet bemutatása pedig egyik levelével kapcsolatban van érintve.

Mindezek azonban semmit sem vonnak le a könyv fentebb hangsúlyozott értékeiből. Büszkesége lenne e munka bármely külföldi szakirodalomnak és minden vallására adó kereszténynek el kellene olvasnia. *Papp József.*

Kessel I.: Rongyos herecegek. (Pantheon kiadása.) Kessel József, a fiatal francia regényíró és novellista még csak néhány évre terjedő munkásságát nagy elismeréssel fogadta eddig a közönség és a kritika. Egyik munkáját a francia akadémia is megjutalmazta. Kessel, aki mint katona, aviatikus és világutazó, rövid idő alatt rengeteg sok érdekes tapasztalatot szerzett, ezeket most regényeiben és elbeszéléseiben tárja olvasói elé. Munkáit ez az élményszerűség különösen érdekessé teszi.

Ez a regénye a Párizsban élő orosz emigránsok életéről szól. Meséje alig van. Egy előkelő orosz leány, Boriszovna Helén egy olcsó penzióban él néniével s iparművészeti munkával keresi a kenyerét. Egyszer egészen váratlanul elbukik. Váratlanul, mondom, mert az író sok lélekrajzi mesterkedésével sem tudja megértetni velünk, hogy ez a nagyon büszke úrileány érzékiesség és szerelem nélkül odadobja magát egyik orosz ismerősének.

Ettől kezdve halad lefelé a züllés lejtőjén s mint énekesnő kedvelt alakja lesz az éjjeli mulatóknak. Elkezd rettenetesen inni, úgy hogy részegségében szinte esztét veszti és nagy botrányokat csap. Egy orosz íróval való viszonya kissé kijózanítja, de azután folytatja régi életmódját, mely egyszer a rendőr-